

BAIX DE SA RIBA I ES PUIG (LLORITO). NOTES D'HISTÒRIA I MICROTÒPÍNIMIA

Pau Bibiloni Jaume, Antoni Ginard Bujosa, Andreu Ramis Puig-gros

XIX Jornada d'Antroponímia i Toponímia. Muro, 2006

DESCRIPCIÓ GEOGRÀFICA

Els topònims baix de sa Riba, es Puig, sa Punta i Palaci abasten el conjunt de terres situades a la part central del terme municipal de Lloret de Vistalegre. Confronten amb el casc urbà, amb els establits de la possessió de Son Joan Jaume, amb les terres de Son Joan Arnau i amb es Colomer¹ i amb la carretera Algaida - Sineu (MA-3130). Per tant, és un àmbit de forma més o menys rectangular, limitat al nord pel camí de tres peus que des del camí Vell d'Inca va en direcció a Son Joan Arnau; a l'oest, pel camí Vell d'Inca o camí de Son Gelabert, sa Riba i el casc urbà; al sud, per la carretera d'Algaida - Sineu (MA-3130), i, a l'est, per les possessions de Son Joan Arnau i es Colomer.

El territori, d'aproximadament 33,04 ha d'extensió (devers 46,5 quarterades), forma part d'una vall en direcció nord-sud definida, a la part de ponent, per sa Riba, una timba d'uns 10 m de desnivell que cau des de la isohipsa dels 170 m sobre el nivell de la mar i que marca el límit del casc urbà, i, a la part de llevant, els turons del Pinar de Son Pere,² es Puig Matgí i es Puig o es Puxet. Les tres elevacions segueixen les corbes de nivell dels 170, 175 i 180 m d'altura i assoleixen la cota màxima de 186 m a es Puig.

La depressió central, baix de sa Riba, és la continuació del xaragall de Son Gelabert, al nord, que pel migjorn té continuïtat amb la Bassa d'en Brines i la Sínia que enllacen el comellar de baix de sa Riba amb el torrent de Llorac a través de l'actual camí de sa Font. Sembla que aquesta especial configuració donà lloc a una antiga síquia central (documentada a partir de 1702), actualment desapareguda que recollia les aigües del comellar de Son Gelabert fins a la citada Bassa d'en Brines en direcció al camí de sa Font i al torrent de Llorac. Probablement, amb el temps, a la síquia s'hi va superposar el camí de Baix de sa Riba, com a mínim a la segona meitat del segle XVIII. Dins el comellar també hi ha tot un esplet de

¹ BIBILONI JAUME, Pau i RAMIS PUIG-GRÓS, Andreu: «Es Colomer i Son Estela (Llorito). Notes d'història i microtoponímia». *Jornades d'antroponímia i toponímia* (2003-2004). Palma: Universitat de les Illes Balears. Pàg. 245-262 i BASSA i MARTÍN, Ramon i PLANISI GILI, Herminia (coord.) (2006) *XVIII Jornada d'antroponímia i toponímia* (Selva, 2005). Palma: Universitat de les Illes Balears. Pàg. 172-177.

² Segons el cadastre de 1759, Son Pere tenia una extensió de 6 quarterades i 2 quartons. Era propietat de Gabriel Jaume de Muro i estava valorada en 500E (AMS Cadastre. f. 75). Actualment és propietat de Son Joan Arnau i durant el 2005 s'han reconstruït les cases situades dins el pinar. Té accés des del camí Vell d'Inca pel pou de Jurà i les cases de s'Hort.

pous de greixina que permeten captar les aigües d'infiltració a poca profunditat i que possibilitaven l'existència d'horts petits.³

Tot el conjunt s'ha dedicat a terres de cultiu de cereals a la part central i també de petites zones d'hort, regades amb les aigües dels pous, extretes manualment o mitjançant sínies, amb la presència complementària de safareigs. Per les característiques de la topografia, al costat de llevant hi ha diverses marjades ocupades per ametllers i figueres. A les parts altes, hi ha algunes clapes d'alzines i pins al Puig i al Pinar de Son Pere.

Baix de sa Riba pren el nom de sa Riba, que com hem indicat és un desnivell que forma una timba natural. Des del punt de vista toponímic, molt probablement el significat del terme riba és clarament indicatiu de les característiques físiques de l'orografia, tant si es tracta de definir el relleu d'un terreny elevat, com si es tracta d'una altra significació centrada en el sentit de vora o vorera.

La part més pròxima a sa Riba està definida per l'edifici del convent i pel nucli urbà. Just baix del convent dels dominics s'estenia l'antic hort conventual que estava tancat de paret, dotat de sínia, safareig i marjades, i que actualment està ocupat en la seva major part per l'espai anomenat es Tarongers i pel terreny de l'escola pública Antònia Alzina, que limita amb el camí de Baix de sa Riba.

A l'altra part del comellar de Baix de sa Riba, *es Puig* fa referència a l'accident topogràficament més elevat (186,7 m). Per a la seva correcta identificació, s'ha de fer atenció a la seva pròpia configuració topogràfica perquè la concepció puig, en aquest cas, pot incloure diverses realitats toponímiques situades de manera continuada en una mateixa seqüència del relleu. Dit d'altra manera, una línia elevada del relleu, rep noms diferenciats a cada un dels seus trams. Tot el conjunt segueix les isohipses dels 170, 175 i 180 m sobre el nivell de la mar des del Pinar de Son Pere, al Nord; seguint pel Puig Matgí i acabant al Puig, pròpiament dit, a la part de Migjorn. Per les característiques del relleu, el conjunt d'elevacions properes a *es Puig* formarien en origen una mateixa unitat de relleu amb l'elevació de *sa Riba*. Ambdues zones elevades estan separades pel comellar de Baix de sa Riba modelat per un procés erosiu.

A l'extrem del sud-est del quasi rectangle que conforma el territori estudiat s'hi troben *sa Punta* i *Palaci* que donen lloc a un petit conjunt de parcel·les que prenen nom a partir d'aquests genèrics. En primer lloc, *sa Punta* és un petit espai que té forma triangular amb el costat de migjorn que confronta amb la carretera de Llorito a Sineu. En segon lloc, *Palaci* és un indret també de forma triangular que està situat entre la citada carretera, el camí de sa Coma des Colomer i el camí de *Palaci*.

ASPECTES HISTÒRICS

El tret més característic de tota aquesta zona està definit per la seva topografia i per la proximitat del nucli urbà. Es tracta de terres documentades com a mínim des del segle XV,

³ Dins el comellar de Baix de sa Riba s'han comptabilitzat fins a 16 pous de greixina i fins a tres sínies. De dues de les sínies només se'n tenen referències documentals o toponímiques, seria el cas de la de l'antic hort del convent, avui desapareguda, i de la sínia de Can Company de la qual només se'n conserva el topònim. L'única estructura de sínia que ha perdurat amb el clot i el cintrell és la de Can Llabrés que a més conserva el safareig annex.

que posteriorment, a partir de la segona meitat del segle XVI, quedaran en bona part vinculades a les propietats del convent de Nostra Senyora de Loreto fins a 1835.⁴ També hi havia altres propietats, algunes de les quals foren objecte de parcel·lació a partir del segle XVIII.

Sembla que *sa Riba* hauria estat el límit entre l'Alqueria de Manresa i les propietats dels Gelabert. L'Alqueria de Manresa, l'any 1545, confrontava amb la possessió dels hereus d'Antoni Gelabert, àlies *Margoi*; d'altra part, amb la possessió dita dels Gelabert i amb el camí que va a Pina (MUNAR, 1975: 25). En segon lloc, les terres de Son Joan Jaume arribaven fins a *Baix de sa Riba*; durant el segle XVI, segons el testament de Joan Jaume de l'Alqueria, de 7 de maig de 1568, les seves propietats s'estenien per la part de migjorn fins a l'hort dels Frares (MUNAR, 1975: 27).

Per tant, el conjunt de terres de *Baix de sa Riba* i d'*es Puig* estaria originalment relacionat amb les propietats de la família Gelabert del Pou i amb la propietat dels Jaume de l'Alqueria —actualment Son Joan Jaume—. Això no obstant, el fet històric determinant fou la presència del convent que a partir de mitjan segle XVI accedí a la propietat de bona part d'aquestes terres. A més de la documentació particular sobre indrets concrets, el primer document de referència general són els estims de 1578. La desamortització de 1835 provocà un important canvi de propietaris paral·lelament a un increment de les parcel·lacions, tant de les terres conventuals com d'altres propietats.

L'anàlisi històrica de l'evolució d'aquest territori planteja la qüestió, si més no com a hipòtesi, de l'origen del nucli de Llorito. Una primera proposta d'interpretació podria estar relacionada amb dos factors de localització previs o anteriors; el primer definit per les característiques físiques i geogràfiques com la topografia i la presència d'aigua; i, el segon, per les petjades humanes a través d'una clara xarxa de vies de comunicació. Suposadament, les primeres cases del nucli de Manresa se situarien a la part alta de *sa Riba* que coincidiria amb el traçat del primitiu camí d'Inca, com a eix principal, que de sud a nord unia els camins de Sineu a Montuïri, de Sineu a Algaida, el camí Reial de Sineu, etc. Sense abandonar el terreny de les hipòtesis, podríem imaginar un tercer element, en el sentit que el camí d'Inca i l'orografia podrien marcar el límit natural i els marges de dues grans propietats anteriors a la conquesta catalana: Benigalip (antiga Manresa) i l'Alqueria (actualment Son Joan Jaume). Després de la conquesta catalana, a mitjan segle XIV, es documenten dues cases dins l'alqueria de Manresa, l'any 1352, i una altra casa el 1372 (MUNAR, 1975: 25-26).

En termes històrics, els estims de 1578 permeten comptabilitzar al nucli urbà de Llorito un total de vint-i-vuit cases i un trast (AMS *Estims* 1578), la qual cosa coincidiria amb la vintena aproximada de llars (*fuegos*) assignada per altres fonts i que serien equivalents a un centenar d'habitadors. S'ha de considerar que aquests estims de 1578 són posteriors a la fundació del primer convent franciscà. Els estims de 1601 augmenten la comptabilitat del nombre de cases fins a cinquanta-quatre cases, cinc trasts i sis molins, amb la qual cosa el volum de població s'aproximaria a uns 200 habitants en total. Finalment, durant el segle

⁴ Fent referència a la toponímia històrica, a més de diversa documentació d'arxiu (estims, cadastres amillaments, etc.) s'han consultat un total de vuit capbreus del Convent de Llorito, datats de manera continuada des del 1702 fins al 1827, localitzats a l'Arxiu del Regne de Mallorca: Capbreu de 24 de juny de 1702 (ARM, ERC 1052, fol. 28r-33v); Capbreu de 7 de juny de 1739 (ARM, ERC 1053, fol. 47r-50v); Capbreu de 9 de desembre de 1766 (ARM, ERC 1054, fol. 120v-130r); Capbreu de 29 de gener de 1779 (ARM, ERC 1055, fol. 188r-197r); Capbreu de 5 de juliol de 1789 (ARM, ERC 1055, fol. 93v-100r); Capbreu de 29 de novembre de 1799 (ARM, ERC 1056, fol. 126v-144r); Capbreu de 4 de novembre de 1809 (ARM, ERC 1057, fol. 23v-29v) i Capbreu d'1 de febrer de 1827 (ARM, ERC 1057, fol. 170v-176v).

XVII, es produeix un molt notable creixement del nucli urbà i de la població, de manera que en els estims de 1694 és possible comptabilitzar 155 cases i corrals, fins a assolir un nombre total d'habitants que es podria situar en uns 540.

No obstant això, a partir de 1545, la presència del convent serà determinant en l'evolució de la propietat i en la definició de la toponímia de la zona estudiada. En relació al creixement del casc urbà, s'ha documentat l'establiment per part del convent de Llorito al carrer del Fum a partir del 24 de gener de 1595 i sobretot el 7 d'abril de 1597 (ARM ECR 97), la qual cosa reflecteix, sens dubte, el creixement de la població registrat el segle XVII.

ASPECTES TOPONÍMICS

La toponímia històrica està caracteritzada per diversos noms especialment significatius que tanmateix identifiquen els indrets més rellevants. Això és *sa Riba* en contraposició a *Baix de sa Riba*; *es Puig*, *sa Punta* i *Palaci*. Els diferents topònims s'han documentat amb diverses variants. Un altre aspecte són la resta de microtopònims, siguin noms documentats, siguin noms que han arribat a l'actualitat: *s'Hort o els Prelats*, *na Jordana*, *la vinya Vella*, *sa Creveta*, *es Puig Matgí*, *Son Món*, etc. Per la càrrega històrica d'alguns dels topònims de la zona estudiada, en aquest apartat diversos noms seran objecte d'una atenció particular.

La Riba o *sa Riba* és un nom emblemàtic que identifica clarament el desnivell que separa la part més elevada del casc urbà del comellar de Baix de sa Riba. És un topònim que està documentat a partir de 1447 quan se cita com una de les confrontes d'una casa amb un camp anomenat *la Riba* (MUNAR, 1975:26).⁵

El 28 de març de 1579, segons l'inventari dels béns d'Antoni Florit (BARCELÓ, 1999: 91), se sap que havia comprat unes cases a Lluç Gelabert, fill i hereu de Lluç Gelabert, segons acta de 6 d'abril de 1578, que confrontaven *ab un camí per lo quall dite casa te aixide devés le ribe* i d'altra part amb cases de Bàrbara Gilaberta i de l'altra amb cases de Rafel Jaume. El 1607, mestre Pere Picornell disposava de *cases a la ribe*, valorades en 100 £ (AMS. *Cadastrre 1607*. 2/5 f. 140). El 17 de novembre de 1608, Antonina, viuda de Rafel Gelabert, i el seu fill Francesc venien al convent de Llorito una quarterada, un quartó, tres lliures i quinze sous de terra, situada al lloc anomenat *la Riba*, abans *los Prelats*, confrontant amb les quintanes dels pobladors de Manresa,⁶ l'hort del monestir, terres de Joan Jaume dit del Lledoner i altres per un preu de 320 lliures (ROSSELLÓ VAQUER, 2002: 70).

Des de 1766, els capbreus del convent de Llorito documenten una quarterada i mitja de terra dita *la Riba*, que podria haver format part de les primitives cases del convent de Llorito. De 1766 a 1827 confrontava amb terra del convent i amb la placeta dita la Quintana. Posteriorment, els capbreus del convent documenten des de 1789 a 1827 el *carrer de la Riba* com una de les confrontes de l'església i del convent.

⁵ La referència ha estat posteriorment reproduïda a la GEM (XIV; 280).

⁶ Les quintanes o la quintana comuna serien terres sense edificar situades entre la plaça actual de Lloret i l'església. Una altra referència de situació de les quintanes comunes és el document de compra-venda de 1455 segons el qual Bernat Gelabert adquiria una casa que confronta d'una part amb el camí d'Inca i d'altres dues amb la Quintana comuna (MUNAR, 1975: 26).

Per altra part, a causa de la influència del castellà, durant la primera meitat del segle XIX, *sa Riba* apareix documentada amb el nom de *Arriba* (APLL *Llista de los caps de casa*. 1834). També del segle XIX, un document amb aportació toponímica important per a tot el terme és l'amillament de 1864 (AMS. *Amillaramiento de Sineu. 2 Vecinos de Llorito*) que inclou, lògicament, *la Riba*. Però en aquest cas la denominació fa referència al que actualment coneixem com a *Baix de sa Riba*.

El segon topònim a considerar és *Baix de sa Riba*, com a nom genèric de les terres del comellar situat entre sa Riba i es Puig. A principi del segle XVII, concretament el 1607, ja apareixen documentades un parell de propietats que constaten la parcel·lació de les terres del comellar. Concretament, Francesc Gilebert *Lluch*, entre altres propietats, disposava de ...*sinch corderades terra i vinja devall la riba*; Sebastià Jordà posseïa *sinch cortons terra devall la riba*, valorats en 150 £; en Cantellops d'Inca hi tenia *dos quartons terra devall le ribe* valorats en 75 £; en Domingo d'Inca disposava igualment de *dos cortons terra devall la riba*, així mateix valorats en 75 £ i Juan Jaume de Pere disposava de *dues corderades terra devall la riba*, valorades en 400 £ (AMS. *Cadastrre 1607*. 2/5 f. 138, 144v, 145). El 1615 es mantenen les cinc quarterades *terra deval la riba* d'Antoni Gelabert de Lluch valorades en 1.000 £, així com les 2 quarterades de Joan Jaume de Pere i els 5 quartons de Sebastià Jordà (AMS. *Cadastrre 1615*. 1/7 f. 613 v, 649v i 651v). El 1635 apareixen dos nous propietaris: Miquel Florit amb dues quarterades *terra devall la riba*, valorades en 200 £ i Rafel Jaume propietari de 3 quarterades *devall la riba* valorades en 650 £. (AMS. *Cadastrre 1635*. 2/8 f. 331v i 336v). El 1650, la viuda de Bartomeu Gelabert als. *Lluch* era la propietària de 4 quarterades de *camp y vinya devall la riba*, valorades en 750 £, i la viuda de Baranguer Bausa, Sor Margarita Jaume, tenia altres 3 quarterades de *camp de vall la riba*, valorades en 600 £ (AMS. *Trabuc i descàrrec 1650*. 2/11 f. 441v i 446v).

El comellar de Baix de sa Riba és una zona intensament parcel·lada, sobretot des de mitjan segle XIX. L'any 1864, sota la denominació de *la Riba* es registren disset parcel·les més una altra parcel·la dita *la Sort Jordana*, propietat de Rafel Ferrer Servera, que probablement també estava dins el comellar. Els propietaris documentats són: Gabriel Ferrer Alomar, Rafel Font y Roig Capó, Antoni Jaume Gomila, Antoni Jaume Amengual, Bartomeu Jaume Capó, Bartomeu Martorell Llompart —hi tenia quatre parcel·les—, Ramon Martorell Llompart —dues quarterades—; Antoni Picornell Jaume —dues parcel·les—; Pere Joan Picornell Xenxís i Domingo Vanrell Balaguer. Així mateix, Gabriel Gelabert Nicolau, Antoni Jaume Munar i Baltasar Jaume Jaume tenien sengles parcel·les anomenades específicament *Baix de la Riba* (AMS. *Amillaramiento de Sineu. 2 Vecinos de Llorito*).

L'amillament de 1864 ofereix informació sobre l'estructura de la propietat i sobre els usos del sòl. Les propietats són sempre de petita extensió i només dues superen la quarterada. La superfície de les parcel·les és d'un quartó (1.775 m²) o inferior. Els usos del sòl documentats són majoritàriament destinats a cereals amb una presència bastant més reduïda de figueres.

Les referències anteriors demostren que la denominació actual *Baix de sa Riba*, segurament derivada de la denominació comuna de *davall la Riba*, seria un topònim ben definit i arrelat des del segle XVII. El topònim *Baix de sa Riba* és un topònim viu que ha arribat a l'actualitat i que apareix documentat al *Corpus de Toponímia* de Josep Mascaró Pasarius (1962-1963: Tom I, 52).

Un altre topònim històric, avui desaparegut, és *l'Hort* que designava una quarterada de terra immediata a la Riba, situada just baix del convent, a Baix de la Riba i que confrontava amb el camí que va de Llorito a Sineu. Era l'hort del convent de Nostra Senyora de Loreto, abans anomenat *los Prelats*.⁷ Segons els capbreus del Convent de 1702 i de 1739 l'origen d'aquesta peça de terra era de les pertinences de *l'Alcaria* o sort de terra anomenada *los Prelats*. El convent posseïa l'hort en virtut d'establiment al seu favor fet per Gabriel Gelabert el 28 de juliol de 1592.⁸

La proximitat de l'Hort del convent donava lloc a una altra denominació toponímica actualment desapareguda i que es referia a terres situades a Baix de sa Riba, anomenades *Baix lo hort des Frares*. El 1684, en el mateix comellar hi tenia una quarterada Mestre Joan Amengual Sastre, situada *baix lo ort dels frares* i valorada en 150 £; Pere Picornell posseïa una altra quarterada *iunt lo ort des frares*, igualment valorada en 150 £ (AMS. *Trabuc i cadastre 1684*, f. 373v i 376v). El mateix topònim apareix a una referència documental posterior on se cita una peça de terra que no està localitzada; es tracta d'una escriptura de descripció i adjudicació de béns a les germanes Maria i Magdalena Llabrés i Amengual, atorgada el 6 d'octubre de 1869, davant el notari Pedro Francisco Mateu, que descriu una peça de terra adjudicada a Magdalena Llabrés: *Una pieza de tierra labrantía con higueras, nombrada Baix lo hort des Frares, de media cuarterada algo mas ó menos, equivalente á treinta y cinco áreas, cincuenta y una centiáreas; lindante al Este y Oeste con sendas, Sur con tierras de Antonio Jaume, y Norte con la de Pedro Picornell, justipreciada en trescientos escudos*.

Un altre topònim també històric proper a la Riba és *Na Jordana*. És una denominació històrica usada per identificar dues peces de terra que sumaven dues quarterades, situades a Baix de sa Riba, i que també foren propietat del convent de Nostra Senyora de Loreto. Les confrontes eren, per una part, una peça de terra dita la Riba i, per altra part, altres propietats de Baix de la Riba, *sèquia mediant* (documentades als capbreus del convent des de 1702 a 1789).

A pesar que na Jordana sigui un topònim que actualment no ha perdurat, és un nom amb una significació notable per a la història local. L'origen d'aquest topònim planteja diverses possibilitats, en funció de les fonts consultades.

En una primera hipòtesi, s'ha de deixar constància que durant el segle XIII s'ha documentat una dona, anomenada *Na Jordana*, esposa de Pere de Sentmenat i filla de Patquí Elari, que testà el 4 de setembre de 1269, davant el notari Jaume de Marina, deixant al seu marit una alqueria a Manresa, el producte de la venda de la qual s'havia de lliurar al monestir de Santa Clara de Ciutat (SASTRE BARCELÓ, 1993: 95-96). Aquesta deixa probablement fa referència a la possessió de l'Alqueria, que a partir del segle XVII era coneguda com Son Joan Jaume, i que estava en alou del monestir de Santa Clara fins a la segona meitat del segle XIX. Com ja s'ha indicat, en origen les terres de l'Alqueria, arribaven fins al camí que uneix Llorito amb Sineu i, per tant, afectaven la zona de Baix de sa Riba. Per altra part, s'ha de tenir present que aquesta relació amb el monestir de Santa Clara pot donar lloc a una segona lectura que consideram essencial per aclarir la mateixa fundació del convent de Llorito, en

⁷ Vegeu també GINARD, RAMIS (2004:55).

⁸ És de destacar la intermediació dels Gelabert en el traspàs de les terres de l'Alqueria abans de passar a mans del convent.

funció del lligam de les terres de l'Alqueria amb el monestir de Santa Clara s'explicaria la primera presència franciscana al llogaret de Manresa (GINARD, RAMIS, 2004:53-54).

En segon lloc, també s'han documentat dues peces de terra diferenciades, que als capbreus del convent apareixen amb la denominació *na Jordana*, de manera que la identificació del topònim es fa més complexa:

a. Una quarterada i un quartó de terra dita *ne Jordana*, que confrontava amb la Riba, es documenta de manera específica a partir de 1789. Molt probablement té relació amb unes cases i una peça de terra d'una quarterada i mitja procedents de l'heretat d'un Sebastià Jordà, documentades des de la primera meitat del segle XVI (ARM ERC 1.111 fol 2 r i v) i que estarien relacionades amb les primitives cases ocupades pel convent. Les confrontes d'aquesta peça entre 1766 i 1827, són la terra dita *la riba*, propietat del convent, terres del convent que abans foren d'Antoni Gelabert *Lluc* i terres del convent que foren de Pere Jaume. Posteriorment, l'any 1864 (AMS. *Amillaramiento de Sineu. 2 Vecinos de Llorito*), Rafel Ferrer Servera era el propietari d'una peça de terra d'una quarterada i dos quartons anomenada *la Sort Jordana*. Com a hipòtesi i per la similitud de les extensions consignades podria referir-se a la mateixa peça.

b. Una altra peça de terra també anomenada *Na Jordana* de tres quartons era igualment propietat del convent de Llorito, procedent de l'heretat d'Antoni Lluc Gelabert, que fou venuda al convent per Catalina Real, viuda de Lluc Gelabert a primer de juliol de 1658. Aqueixa peça de terra que s'havia anomenat *la vinya*, però a partir de 1702 s'anomena *na Jordana* als capbreus del convent i confrontava amb terres del convent, amb terres de Damià Real, amb terres dels hereus de Baltasar Jaume i amb terres de Miquel Amengual, teixidor de llí, *séquia mediant*. Aquesta peça de terra apareix successivament capbrevada entre 1739 i 1779, confrontant amb terres del convent, amb terres dels hereus de Baltasar Jaume i dels hereus de Mateu Amengual, teixidor de llí, *sequia mediant*. Després de 1789 confrontava amb terres del convent, *mediante asequia*, amb terres de Baltasar Jaume i amb terres de Joan Jaume *Marquesí*.

Per tant, les dues peces documentades, probablement contigües, anomenades *na Jordana* estarien situades dins el comellar de Baix de sa Riba atocar del convent. El topònim s'hauria mantengut fins a 1864, tot i que, avui en dia és un nom desconegut.

Un altre topònim històric prou interessant és *la vinya Vella*, una denominació toponímica documentada en els capbreus del convent a partir de l'any 1789. Aquest nom no consta als capbreus entre 1739 i 1779, però se sap que la peça de terra era vinya el 1702. Molt probablement aquests terrenys ja eren vinya durant el segle XVII, atès que s'ha documentat repetides vegades la denominació *la vinya dels frares* els anys 1601, 1607, 1635, 1650 i 1684 (RAMIS, 1999:99-101).

El topònim fa referència a dues peces de terra: una peça d'una quarterada menys una lliura que estava unida a una altra quarterada (ambdues propietat del convent). Les dues peces de terra estaven sembrades de vinya l'any 1702. La plantació d'una nova vinya a Son Bauló per part del convent originava la denominació de *la vinya Vella*. Tot i que aquest nom ha desaparegut, s'ha aclarit la seva localització que coincideix amb la propietat actualment anomenada *sa Creveta* que confronta amb l'antic camí d'Inca.

La peça d'una quarterada era posseïda pel convent per donació del bisbe Joan Vich i Manrique del 29 de desembre de 1579, que es correspon amb la cessió del convent als frares dominics. La peça d'una quarterada menys una lliura de terra era propietat del convent per establiment fet al seu favor per Baltasar Jaume el 6 d'octubre de 1616. Les confrontes conegudes són el *camí d'Inca* i el *camí sender qui va a la possessió de Son Joan Arnau*, a més d'altres propietaris. Com ja hem dit, les fites ens permeten situar les terres a l'actual parcel·la de *sa Creveta*.

Un odònim confrontant amb la vinya Vella és el *camí sender qui va a la possessió de Son Joan Arnau*, documentat als capbreus del convent des de 1702 fins a 1827. No hi ha dubte que aquest camí confrontava amb l'actual parcel·la de *sa Creveta*. Això no obstant, la interpretació de la seva localització actual genera alguns dubtes. Per una part podria haver perdurat en el camí de tres peus que parteix de davant el portell d'en Boira al camí Vell d'Inca o, per altra banda, se podria identificar amb l'actual camí de Son Pere. En el primer cas, transcorre per la part del Nord de la vinya Vella i en el segon cas pel Sud, però en cap dels dos trajectes actualment no arriba a les terres de la possessió de Son Joan Arnau.

A la part central del comellar de Baix de sa Riba hi ha l'anomenat *camí de Baix de sa Riba*, des de la carretera de Sineu a Llorito fins al camí de Son Pere. Com ja s'ha indicat, sembla que en origen aquest camí ocupa el traçat d'una antiga síquia (documentada a partir de 1702) que recollia les aigües del comellar de Son Gelabert fins a la citada Bassa d'en Brines en direcció al camí de sa Font i al torrent de Llorac. Probablement, amb el temps, a la síquia s'hi va superposar el camí, possiblement a la segona meitat del segle XVIII.

En efecte, segons els capbreus del convent de Llorito, *l'Hort* confrontava amb el camí de Sineu i amb terres dels hereus de Joan Amengual Sastre. Des de 1766 les confrontes amb les terres dels Amengual especifiquen l'existència d'un camí —*carreró mediant*—. A partir de 1789 *l'Hort* confrontava amb terres dels hereus de Joan Amengual Sastre, *mediante callejón* i amb terres d'Antoni Jaume àlies *Ruberto*, *mediante callejón*. Per tant, les referències al carreró durant la segona meitat del segle XVIII podrien ser indicatives de l'origen de l'actual camí de *Baix de sa Riba*.

En termes de toponímia històrica *el Puig* és la denominació que probablement ha donat lloc a més noms per referir-se a una mateixa realitat física amb la qual cosa, a vegades, és possible que generi confusions; fonamentalment, per la similitud entre *es Puig* i *es Puig Matgí*.

En primer lloc, *el Puig* s'ha documentat com *el Puig*, *el Puig d'en Margoi*, *el Puig de les Merendanxes*, *el Puig de la Riba* i *el Puig des Frares*.

El Puig designa l'indret topogràficament més destacat (186,7 m) i és un dels límits, per la part de llevant, del comellar de Baix de sa Riba. Durant el segle XVII, l'accident geogràfic actualment conegut com *es Puig*, fou objecte de tot un conjunt de denominadors: *el puig de Ffr. Gelabert* (1635); *el puig de Ffr. Gelabert del Pou* (1650); *el puig den Gelabert* (1650); *el puig den Margoy* (1650); *el puig den Margoi* (1684) i *el puig de les Merendanxes* (1684). Durant el segle XVIII, els capbreus del convent de Llorito de 1739, 1766 i 1779 documenten el *camí sander qui va al puig de las marendaxes*. Els capbreus de 1789 i 1799 citen el *camino sendero por el cual se va al Puxe de las Merendanxes ó den Margoy*. Tot plegat, sembla que tots aquests noms fan referència a la mateixa realitat física.⁹

⁹ La complexitat de la identificació de tota la sèrie documental del Puig feia fins i tot que identificàssim el puig d'en Margoi amb l'actual puig de Son Pastereta. Vegeu RAMIS (1999: 98). Contra el que pensàvem aquesta identificació és errònia.

La sèrie documental també ens permet lligar aquest indret aturonat amb les propietats de Francesc Gelabert del Pou, que era el propietari d'una bona part de les terres que conformarien el patrimoni immoble del convent de Llorito (MUNAR, 1975:58). Per altra banda, podem intuir que *Margoi* era o fou un malnom vinculat al llinatge Gelabert. Així, hi ha una primera referència documental de 1545 d'Antoni Gelabert *Margoi*; a més, el 1653 un dels afectats per la pesta fou precisament Antoni Gelabert *Margoi* (ROSSELLÓ VAQUER, 2002:89). El malnom es va estendre de forma considerable, gairebé sempre relacionat amb el llinatge Gelabert, i l'hem pogut documentar a Sineu, a Sant Joan i també a Manacor.¹⁰ Així mateix, *Can Margoi* es localitza a Inca, a Petra i també a Sineu, entre Son Virgo, Son Emperador, Son Pastereta i Son Llendera.

A Llorito les referències documentals toponímiques fan esment explícit al *puig den Margoi* el 1650 i el 1684. El 1769 es documenta repetidament la denominació del *Puig den Margoi* (AMS. *Cadastrre 1769* f. 415v, 418v, 422v i 426v). Els capbreus del convent de 1789 i de 1799, com s'ha indicat, fan referència al *puig d'en Margoi* i al *puig de les Merendanxes* com un mateix indret. Actualment el *puig d'en Margoi* com a denominació referida a *es Puig*, és un nom fora d'ús.¹¹ A través de les referències documentals de 1789 i 1799 és possible conèixer una segona denominació, igualment fora d'ús, que és la de *el puig de les Merendanxes*. Aquest nom està documentat el 1684 (AMS. *Llibre de Trabuc* f. 414v) i, fins i tot, el nom *merendanxes* figura com a nom d'una de les propietats del convent de Llorito el 27 de maig de 1652 (GINARD, RAMIS, 2004:114). Si es considera les *merendanxes* com una de les propietats dels frares dominics s'ha d'atorgar crèdit a la variant recollida per Josep Mascaró Pasarius, *es puig des Frares*.

Per altra part, la proximitat de sa Riba, a uns 400 m lineals de distància, pot ser l'origen de la denominació *el Puig de la Riba*, documentada el 1864 (AMS. *Amillaramiento de Sineu. 2 Vecinos de Llorito*).

Un segon topònim marcat pel relleu és el *Puig Matgí*, situat entre es pinar de Son Pere i es Puig, separats pel petit comellar de Son Món i sa Coma d'en Nofre Senyora. La denominació *Puig Magí* deriva d'un nom documentat durant el segle XVIII. Concretament el 1769, apareixen les grafies *el Puig den Matgí* (AMS. *Cadastrre 1769* f. 412v, i 419v) i *el Puig del Matgí* (AMS. *Cadastrre 1769* f. 428v). Per tant, no s'ha de confondre ni amb el Puig, ni amb el Puig d'en Margoi, ni amb el Puig de les Merendanxes ni amb el Puig dels Frares.

En definitiva, el Puig Matgí i el Puig són dos topònims que identifiquen dues elevacions veïnes però clarament diferenciades. Tot i que és possible establir una separació física, en termes toponímics el conjunt respon a la denominació *es Puig* sense que sigui perceptible cap indicatiu d'identificació per separat, l'excepció seria quan es fa referència al Puig de Son Pere que en aquest cas es correspondria amb el Puig Magí.

¹⁰ Vegeu MATEU CLADERA, Joan; RIUTORT MESTRE, Maria Victòria (1998) *Els malnoms de Sineu. Segles XVI-XX*. Pàg. 114; CANUTO, Francesc i altres (1996) *Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX*. Pàg. 179; ALCOVER, Antoni Maria; MOLL, Francesc de B. (1975) *Diccionari Català-Valencià-Balear* Vol. VII. Pàg. 247.

¹¹ Una probable procedència etimològica de Margoi s'ha de relacionar amb un diminutiu de Margalida (Margalida > Margalidoia > Margoia/Margoi). Aquesta interpretació de Margoi estaria avalada per diverses referències documentals. El 6 de juliol de 1542 es documenta a Sineu un testament de Margarita o Margoy viuda de Pere Torrent (MULET, ROSSELLÓ, SALOM, 1996:466); igualment, el 28 de març de 1528 tenim documentada «la dona Margoi Buades», propietària d'una possessió a Búger. Vegeu ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2006: 19).

Històricament el conjunt de les terres conegudes com *el Puig* i *el Puig Matgí* estan profusament parcel·lades, sobretot des del segle XIX. L'any 1864 (AMS. *Amillaramiento de Sineu. 2 Vecinos de Llorito*), es registren trenta-una parcel·les anomenades *el Puig*, de les quals dues reben el nom del *Puig de la Riba*. Els propietaris eren: Bartomeu Amengual Real, Joan Amengual Jaume, Margalida Costa Jaume —2 parcel·les—, Joana Font y Roig, Joan Gelabert Llabrés, Pere Gelabert Picornell, Sebastià Gelabert Mestre (*el Puig de la Riba*); Antoni Jaume Amengual *Xineta*, Antoni Jaume Amengual (*el Puig de la Riba*); Antoni Jaume Jaume, Antoni Jaume Picornell, Antoni Jaume Real, Baltasar Jaume Jaume, Guillem Jaume Gili, *Pollensí*, Pere Joan Jaume Bauzà, Damià Llabrés Beltrán; Antoni Martorell Jaume; Miquel Munar Jordà; Rafel Nicolau Vanrell; Llorenç Perelló Jaume —2 parcel·les—; Antoni Picornell Jaume —2 parcel·les—; Pere Picornell Amengual; Pere Joan Picornell Xenxís; Antoni Vanrell Mesquida; Antoni Vanrell Miralles; Bartomeu Vanrell Coll; Josep Vanrell i Domingo Real Ramis.

L'any 1864 l'estructura de la propietat d'aquesta zona aturonada estava molt fragmentada i els cultius que ocupaven la major superfície eren els cereals i les figueres, així mateix hi havia extensions de pinar, *monte bajo*, improductiu; també hi havia petites extensions de vinya i una presència testimonial d'ametlers.

Un altre topònim de petita extensió és la Punta, referit a diverses parcel·les situades al vessant de migjorn del Puig. L'any 1864 (AMS. *Amillaramiento de Sineu. 2 Vecinos de Llorito*), Antoni Jaume Picornell, Joan Jaume Picornell i Joan Vanrell Llabrés eren propietaris de sengles parcel·les dites la Punta.

Un darrer topònim documentat és Palacio, corresponent a l'actual Palaci. L'any 1864 (AMS. *Amillaramiento de Sineu. 2 Vecinos de Llorito*), Bartomeu Picornell Gomila i Julià Real i Ferragut tenien sengles parcel·les dites «Palacio» que entre les dues sumaven un quartó i vuitanta-nou destres sembrats de cereals, vinya i garrovers.

TOPONÍMIA ACTUAL

El recull de la toponímia actual s'ha realitzat mitjançant treball de camp durant el primer semestre de l'any 2006. Pel que fa a la toponímia viva, dins aquest espai de 33,04 ha (0,33 Km²), hem recollit un total de 95 topònims amb 9 variants. Això significa que comptam amb una densitat equivalent a, 311,3 topònims per Km², que representa la major densitat fins ara registrada al terme de Llorito.

Pel que fa a la tipologia semàntica del topònims recollits, dels que fan referència a les formes del relleu (orònims) n'hem comptabilitzats dos (2%): *Baix de sa Riba* i *es Puig*. Els hidrònims només estan representats en una ocasió: *sa Sini de na Paula Companya* (0,9%). Igualment passa amb els fitònims dels que només en tenim un de registrat: *es Tarongers* (0,9%). Com és habitual en terres de conrò molt parcel·lades, els antropotopònims, especialment els que fan referència a la propietat, suposen la major part de les unitats recollides.

D'aquests topònims originats a partir de l'activitat humana, n'hem comptat deu (9,5%) que designen camins o vies de comunicació: *es camí de Baix de sa Riba*, *es camí des Colomer*; *es camí de sa Coma des Colomer*; *es camí de Palaci*; *es camí de Can Panxó*; *es camí des Puig*; *es camí des Puig de Son Pere*; *es camí des Putxet* i *es camí de Son Pere*, a més del genèric *camí de tres peus*.

Altres dos, gairebé un 2%, fan referència a límits i formes del parcel·lari: *sa Creveta* i *sa Punta*. El primer, probablement té l'origen en una creu actualment desapareguda, que devia marcar el límit del casc urbà. L'altre, fa referència a la forma triangular de la parcel·la.

Respecte als noms originats a partir de construccions i habitatges n'hem registrat tres, gairebé un 3% del total: *sa Cova des Tarongers*, *s'Escola* i *Palaci*.

El grup majoritari (81,7%) és el conformat a partir d'antropònims (noms i/o mal-noms) que descriuen propietats: *Can Camasso*, *Can Torret*, *Can Gorrea*, *Can Negret*, *Can Miquel Boivàs*, *Can Peón* i *Can Burot*. A aquests s'afegeixen els que, com a pauta general, s'originen a partir d'un genèric (*Baix de sa Riba*, *es Puig*, *Son Pere*, *Son Món*, *Palaci*, *sa Punta*, *Can Serena* i *Can Deret*) seguit de les partícules *de*, *d'en*, *de na*, *de n'*, *de can*, *de ca n'*, *de cas*, *de ca ses* + el nom i/o malnom. A tall d'exemple tenim: *Baix de sa Riba d'en Joan Camps*, *Baix de sa Riba de na Gelaberta*, *Baix de sa Riba de n'Ullet*; *es Puig de Cas Cristo*, *es Puig d'en Mengual*, *es Puig de Can Moll*; *Son Pere d'en Bossa*, *Son Pere de Can Moll*, *Son Pere de na Paula Companya*, *Son Món de Can Poleo*; *Palaci de n'Estela*, *Palaci de Ca ses Ferreres*, *Palaci de na Boivassa*, *sa Punta de'n Panxó*; *Can Serena d'en Calussa*; *Can Deret de Can Borràs*; *es Puig d'en Putxet*.

Pel que fa a la toponímia actual, tant per a la recollida de noms com per a la descripció de cada un dels indrets i la seva situació, hem fet ús de les fonts orals. Els informadors han estat: Miquel Vanrell Gelabert *Mandau* (Llorito, 1939), Joan Amengual Real *Bou* (Llorito, 1917), Magdalena Amengual Coll *Gelaberta* (Llorito, 1923), Onofre Pou Amengual *Senyora* (Llorito, 1939), Antònia Gomila Puigserver *des Pou* (Llorito, 1932), Joan Martorell Real *de sa Riba* (Llorito, 1928), Domingo Blesa Pérez *Panxó* (Santa Maria, 1966), Paco Real Jordà *Marron* (Llorito, 1937) i Antònia Puig-gros Munar *Coll de Pago* (Llorito, 1932).

Altament, per contrastar i completar la descripció aportada pels informadors, hem fet servir el *Mapa Topogràfic Balear 1:5000* (Lloret de Vista Alegre 699-4-3 i Son Real 699-5-4). També hem fet ús del *Sistema d'Identificació de Parcel·les Agrícoles* (SIGPAC) del Ministerio de Agricultura y Pesca. Això ens ha permès acompanyar cada topònim amb la referència del número de polígon i de parcel·la cadastral, així com la superfície expressada en metres quadrats i hectàrees.

1. Es camí de tres peus

Camí de tres peus que arranca en el camí de Son Gelabert —antic camí d'Inca—, en el cantó d'en Boira, en direcció a la possessió de Son Joan Arnau. Comença entre sa punta d'en Cion i sa Creveta.

2. Sa Creveta

[Pol. 1, par. 71. - 12.243 m². - 1,2 ha]

Peça de terra de conró d'unes dues quarterades, que correspon a l'antic topònim de *la vinya Vella* que fou propietat del convent de Llorito i que posteriorment fou propietat de l'amo Antoni Camps Ribas *de sa Bastida*. En funció de les referències disponibles prové de les propietats desamortitzades del convent. L'origen del topònim prové, probablement, d'una creu de fusta situada a la paret de Can Xarret (carrer des Vent, 34). El 3 de maig, el dia de la festa de la Creu, anaven a aquest indret a beneir els fruits (Antònia Puig-gros Munar). Confronta per migjorn amb el camí de Son Pere; per ponent amb el camí de Son Gelabert o

camí d'Inca; per tramuntana amb la punta d'en Cion, mitjançant el camí de tres peus (1) i per llevant amb Baix de sa Riba de na Fustera, de na Gelaberta i d'en Joan Camps. Actualment a la cantonada del sud-oest hi ha una casa coneguda per Can Bou que són els propietaris de sa Creveta.

3. Es camí de Son Pere

Es camí des Puig de Son Pere

Camí de carro (asfaltat fins al camí de Baix de sa Riba) que va des del camí de Son Gelabert, al final del carrer des Vent, fins al puig des Pinar de Son Pere. A mitjan trajecte intercedeix el camí de Baix de sa Riba. Fins a la primera meitat del segle XX, aquest camí, des de Baix de sa Riba de Can Xuto fins al pinar de Son Pere, era un camí de tres peus i la costeta que pujava el pinar rebia el nom de sa costeta des Garrover. Entre les parcel·les 86 i 30 comença el camí de Can Panxó (RAMIS, 2004:293).

4. Baix de sa Riba d'en Joan Camps

[Pol. 1, par. 72. - 1.010 m². - 0,10 ha]

Peça de conró d'aproximadament mig quartó gran, amb un pou de greixina a la vorera de llevant. Confronta per migjorn amb el camí des Puig de Son Pere; per ponent amb sa Creveta; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Gelaberta i per llevant amb Baix de sa Riba de na Margalida Sabatera. Aquesta peça de terra era de *sa Fideuera* de Montuiri.

5. Baix de sa Riba de na Margalida Sabatera

[Pol. 1, par. 83. - 803m². - 0,080 ha]

Peça de conró d'aproximadament mig quartó, amb una figuera grossa de la Roca situada a tramuntana. Confronta per migjorn amb el camí des Puig de Son Pere; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Joan Camps; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Gelaberta i per llevant amb Baix de sa Riba de na Paula Companya.

6. Baix de sa Riba de na Paula Companya

[Pol. 1, par. 74. - 1474m². - 0,14 ha]

Peça de conró d'aproximadament un quartó petit. Confronta per migjorn amb el camí des Puig de Son Pere; per ponent amb Baix de sa Riba de na Margalida Sabatera; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Gelaberta i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet. Actualment és propietat de na Xari, vídua de Sebastià Amengual *Amengual*.

7. Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet

[Pol. 1, par. 75. - 600m². - 0,060 ha]

Peça de conró d'aproximadament mig quartó petit. Confronta per migjorn amb el camí des Puig de Son Pere; per ponent amb Baix de sa Riba de na Paula Companya; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Gelaberta i per llevant amb Baix de sa Riba de na Joanaina Roca. Actualment és propietat de na Bel Ferrer *Eivissenca*.

8. Baix de sa Riba de na Gelaberta

[Pol. 1, par. 114. - 1.699 m². - 0,16 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament un quartó petit, amb un pou de greixina i un caquier gros. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Joan Camps, Baix de sa Riba de na Margalida Sabatera, Baix de sa Riba de na Paula Companya i amb Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet; per ponent amb sa Creveta; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Fustera i per llevant amb Baix de sa Riba de Ca na Xenxis. En l'actualitat és propietat de Magdalena Amengual *Gelaberta*, copropietària de sa Creveta.

9. Baix de sa Riba de na Fustera

[Pol. 1, par. 116. - 1.688 m². - 0,16 ha]

Peça de terra de conró, d'aproximadament un quartó petit. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de na Gelaberta; per ponent amb sa Creveta; per tramuntana amb un camí de tres peus (1) i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Rafel Xixili. A l'actualitat forma peça amb sa Creveta ja que és del mateix propietari.

10. Baix de sa Riba d'en Xixili

[Pol. 1, par. 115. - 1.304 m². - 0,13 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó petit. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de na Xenxis; per ponent amb Baix de sa Riba de na Fustera; per tramuntana amb el camí de tres peus i per llevant amb baix de sa Riba d'en Toni Roca. A l'actualitat és propietat de Joan Amengual *Bou*.

11. Baix de sa Riba de na Xenxis

[Pol. 1, par. 113. - 1.765 m². - 0,17 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de na Joanaina Siurella, Baix de sa Riba d'en Miquel Ros i Baix de sa Riba d'en Xesc de sa Riba; per ponent amb Baix de sa Riba de na Gelaberta; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Xixili i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Toni Roca. Actualment és propietat de Maria Real *Ulleta*.

12. Baix de sa Riba de na Joanaina Roca

[Pol. 1, par. 76. - 714 m². - 0,071 ha]

[Pol. 1, par. 77. - 551 m². - 0,055 ha]

Peça de conró d'aproximadament un quartó petit, amb pou de greixina a la part de tramuntana. Confronta per migjorn amb el camí des Puig de Son Pere; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Xenxis i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Miquel Ros.

13. Baix de sa Riba d'en Miquel Ros

[Pol. 1, par. 78. - 806 m². - 0,080 ha]

Peça de conró d'aproximadament mig quartó. Confronta per migjorn amb el camí des Puig de Son Pere; per ponent amb Baix de sa Riba de na Joanaina Roca; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Xenxis i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Joan de Paixarí.

14. Baix de sa Riba d'en Joan de Paixarí[Pol. 1, par. 79. – 1.805 m². - 0,18 ha]

Peça de conró d'aproximadament un quartó, amb un pou de greixina al nord-oest. Confronta per migjorn amb el camí des Puig de Son Pere; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Miquel Ros; per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Xenxis i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Xesc de sa Riba.

15. Es camí de Baix de sa Riba

El camí de Baix de sa Riba uneix la carretera de Sineu a Llorito amb el camí de Son Pere, per la part de llevant del casc urbà. Ocupa la part central del comellar de Baix de sa Riba. A la part de migjorn comença entre es Tarongers, prop de s'Escola, i Can Serena (RAMIS, 2004:299). És probable que aquest camí estigui superposat a una antiga síquia central (documentada a partir de 1702) actualment desapareguda que recollia les aigües del comellar de Son Gelabert fins a la Bassa d'en Brines en direcció al camí de sa Font i al torrent de Llorac. L'origen del camí de Baix de sa Riba està documentat des de la segona meitat del segle XVIII. Segons els capbreus del convent, l'Hort confrontava amb el camí de Sineu i amb terres dels hereus de Joan Amengual Sastre. Des de 1766 les confrontes amb les terres dels Amengual especifiquen l'existència d'un camí —*carreró mediant*—. A partir de 1789 l'Hort confrontava amb terres dels hereus de Joan Amengual Sastre, *mediante callejón* i amb terres d'Antoni Jaume àlies *Ruberto*, *mediante callejón*. Per tant, les referències al carreró durant la segona meitat del segle XVIII podrien fer referència a l'origen de l'actual camí de *Baix de sa Riba*.

16. Baix de sa Riba d'en Xesc de sa Riba[Pol. 1, par. 9. - 4.349 m². - 0,43 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament dos quartons i mig. Confronta per la part de migjorn amb el camí de Son Pere; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Joan de Paixarí; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Toni Roca i Baix de sa Riba d'en Miquel Beato i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Ramon de sa Riba.

17. Baix de sa Riba d'en Toni Roca[Pol. 1, par. 112. - 1.769 m². - 0,17 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Xesc de sa Riba; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Xixili i Baix de sa Riba de na Xenxis; per tramuntana amb el camí de tres peus i per llevant amb baix de sa Riba d'en Miquel Beato. Actualment aquesta peça de terra és propietat de Maria Miralles *Siurella*.

18. Baix de sa Riba d'en Miquel Beato[Pol. 1, par. 111. - 1.370 m². - 0,13 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó petit. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Xesc de sa Riba; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Toni Roca; per tramuntana amb el camí de tres peus i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Toni Recolat. Actualment la peça de terra és propietat de Catalina Picornell *Beata*.

19. Baix de sa Riba d'en Toni Recolat

[Pol. 1, par. 110. – 5.5751m². - 0,55 ha]

Peça de terra de conró de tres quartons petits, amb arbres i una caseta d'un aiguavés a la part central de tramuntana. Confronta, per migjorn, amb Baix de sa Riba d'en Ramon de sa Riba, Baix de sa Riba d'en Joan de sa Riba i Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba; per ponent, amb Baix de sa Riba d'en Miquel Beato; per tramuntana, amb Baix de s'Hort i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba.

20. Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba

[Pol. 1, par. - 12. 5.532 m². - 0,55 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament tres quartons grans. Confronta amb el camí de Son Pere per la part de migjorn. Per ponent, amb Baix de sa Riba d'en Joan de sa Riba; per tramuntana, amb Baix de sa Riba d'en Toni Recolat, Baix de s'Hort i Son Joan Arnau; per llevant, amb Son Joan Arnau i Son Pere d'en Bossa.

21. Baix de sa Riba d'en Joan de sa Riba

[Pol. 1, par. 11. - 1.644 m². - 0,16 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament un quartó petit. Confronta amb el camí de Son Pere per la part de migjorn. Per ponent, amb Baix de sa Riba d'en Ramon de sa Riba; per tramuntana, amb Baix de sa Riba d'en Toni Recolat i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba.

22. Baix de sa Riba d'en Ramon de sa Riba

[Pol. 1, par. 10. - 5.605 m². - 0,56 ha]

Peça de terra de conró de tres quartons grans, amb un pou de greixina i una caseta d'un aiguavés amb forn a l'extrem nord de la parcel·la. Confronta amb el camí de Son Pere per la part de migjorn. Per ponent, amb Baix de sa Riba d'en Xesc de sa Riba; per tramuntana, amb Baix de sa Riba d'en Toni Recolat i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Joan de sa Riba.

23. Baix de sa Riba d'en Xuto

[Pol. 1, par. 16. - 391 m². - 0,039 ha]

[Pol. 1, par. 17. - 389 m². - 0,038 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament mig quartó, amb dos pous i caseta d'ormejos. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Joan Camps; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb el camí des Puig de Son Pere i per llevant amb Baix de sa Riba de n'Ullet.

24. Baix de sa Riba de n'Ullet

[Pol. 1, par. 15. - 380 m². - 0,038 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament un hort petit (la setzava part d'una quarte-rada). Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Joan Camps; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Xuto; per tramuntana amb el camí des Puig de Son Pere i per llevant amb Baix de sa Riba de na Blanca.

25. Baix de sa Riba de na Blanca

[Pol. 1, par. 14. - 355 m². - 0,035 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament mig quartó amb un pou de greixina. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Joan Camps; per ponent amb Baix de sa Riba de n'Ullet; per tramuntana amb el camí des Puig de Son Pere i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Toni Valent.

26. Baix de sa Riba d'en Toni Valent

[Pol. 1, par. 13. - 1.649 m². - 0,16 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament un quartó petit. Té un pou de greixina amitger amb Baix de sa Riba de Ca n'Arrom. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de Ca n'Arrom; per ponent amb Baix de sa Riba de na Blanca; per tramuntana amb el camí des Puig de Son Pere i per llevant amb el camí de Can Panxó.

27. Es camí de Can Panxó

Camí de carro que des del camí des Puig de Son Pere condueix fins a Son Pere de na Paula Companya. Aquest camí es va superposar a un camí de tres peus que duia a Son Pere d'en Búger, a Son Pere de n'Ignasi i a Son Pere d'en Barona.

28. Baix de sa Riba de Ca n'Arrom

[Pol. 1, par. 20. - 1.794 m². - 0,17 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó amb caseta d'ormejos, safareig i pou de greixina amitger amb Baix de sa Riba d'en Toni Valent. Confronta per migjorn amb sa Sínia de na Paula Companya; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Joan Camps; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Toni Valent i per llevant amb el camí de can Panxó.

29. Son Pere d'en Sóller

[Pol. 1, par. 104. - 1.787 m². - 0,17 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó. Confronta per migjorn amb Son Pere d'en Búger; per ponent amb el camí de Can Panxó; per tramuntana amb el camí des Puig de Son Pere i per llevant amb Son Pere d'en Joan Ruberto i Son Pere de Can Xenxis.

30. Son Pere d'en Joan Ruberto

[Pol. 1, par. 102. - 268 m². - 0,026 ha]

[Pol. 1, par. 103. - 393 m². - 0,039 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament mig quartó, plantada d'ametllers, que confronta per migjorn amb Son Pere de Can Xenxis; per ponent amb Son Pere d'en Sóller i per tramuntana i llevant amb el camí des Puig de Son Pere i la timba del pinar de Son Pere. En origen eren dues parcel·les, una de les quals anteriorment era propietat de l'amo Antoni Jaume *Panxó des Cós*, per la qual cosa es coneixia com a Son Pere de l'Amo en Toni Panxó.

31. Son Pere d'en Bossa

[Pol. 1, par. 109. - 2.504 m². - 0,25 ha]

[Pol. 1, par. 108. - 598 m². - 0,059 ha]

Partida de terra de conró de mitja quarterada petita. Confronta per migjorn amb el camí de Son Pere; per ponent i per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba i per llevant amb Son Pere d'en Toni de sa Riba.

32 Son Pere d'en Toni de sa Riba

[Pol. 1, par. 107. - 1.852 m². - 0,18 ha]

Peça de terra de conró amb ametllerar jove. Confronta per migjorn amb el camí de Son Pere; per ponent amb Son Pere d'en Bossa; per tramuntana amb Son Joan Arnau i per llevant amb Son Pere d'en Rafel Ruberto.

33. Son Pere d'en Rafel Ruberto

Es Puig d'en Ruberto

[Pol. 1, par. 105. - 3.303 m². - 0,33 ha]

[Pol. 1, par. 106. - 1.386 m². - 0,13 ha]

Pinar d'aproximadament ^{dos} quartons i mig grans. A la part de llevant hi ha una caseta d'un aiguavés amb corral annex i cisterna. Confronta per migjorn amb Son Pere de Cas Cristo; per ponent amb el camí de Son Pere i Son Pere d'en Toni de sa Riba; per tramuntana amb el pinar de Son Pere (Son Joan Arnau) i per llevant amb ses Corones de Son Joan Arnau. En origen es tractava de dues parcel·les. Des del punt de vista històric, de les dues parcel·les disposam d'escriptura de compra-venda atorgada per Sebastià Amengual i Picornell a favor d'Antoni Jaume i Jaume el dia 22 de gener de 1947 davant el notari de Sineu, Antoni Coll Pericàs: *Pieza de tierra, selva, nombrada Es Puig Matjí, sita en el término de Lloret, antes de esta villa, y pago del que toma nombre, de un cuartón de cabida (diez y siete áreas setenta y cinco centiáreas) lindante, por Oeste con terreno de Gabriel Jaume, por Sur con el de Miguel Munar, por Este el predio Son Juan Arnau y por Norte con el llamado Son Pera propios de Ignacio Fuster*. Pertanyia a Sebastià Amengual per herència de la seva mare Bàrbara Picornell i Munar, segons escriptura atorgada davant el notari José de Barcia de 13 de juny de 1915. El comprador Antoni Jaume i Jaume el 17 de maig de 1950, la venia a Rafel Jaume Gelabert *Ruberto*, amb escriptura pública atorgada davant el notari Antoni Coll Pericàs. A aquest primer quartó s'hi afegí una altra partida de terra, que confrontava per la part de ponent, segons escriptura de compra-venda, atorgada per Pedro Munar Gelabert a favor de Rafel Jaume Gelabert *Ruberto*, el 25 d'octubre de 1967 davant el notari Andreu Barceló Mesquida de Muro:

Una porción de tierra, secano e indivisible, llamada Es Puig Matjí, sita en el término de Lloret de Vista Alegre, de cabida veintiuna áreas cuarenta y nueve centiáreas, lindante por el Norte, con el predio Son Pero [sic] de Don Juan Aguiló; por el Sur, tierras de Doña María Munar; por el Este, la de Bárbara Picornell y por el Oeste, la de Julián Gelabert. Pere Munar l'havia adquirida a Joan Jaume Gelabert el 31 d'octubre de 1965, mitjançant escriptura pública davant el notari de Santa Maria, Ramón Altuna Uriarte.

34. Son Pere de Cas Cristo

Es Puig de Cas Cristo

[Pol. 1, par. 100. - 2.572 m². - 0,25 ha]

Pinar d'un quartó i mig. Confronta, per migjorn, amb Son Pere de l'Amo Antoni de Son Vent; per ponent, amb Son Pere de na Margalida Sabatera, Son Pere de Can Xenxis i Son Pere d'en Joan Ruberto; per tramuntana, amb Son Pere d'en Rafel Ruberto i, per llevant, amb la possessió de Son Joan Arnau.

35. Son Pere de Can Xenxis

[Pol. 1, par. 101. - 2.014 m². - 0, 20 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó gran amb ametllers. Confronta per migjorn amb Son Pere de na Margalida Sabatera i Son Pere d'en Búger; per ponent amb Son Pere d'en Sóller; per tramuntana amb Son Pere d'en Joan Ruberto i per llevant amb el camí des Puig de Son Pere i la timba del pinar de Son Pere.

36. Son Pere de na Margalida Sabatera

[Pol. 1, par. 97. - 855 m². - 0,085 ha]

Peça de terra de conró reforestada espontàniament d'ullastres, d'aproximadament mig quartó. Confronta per migjorn amb Son Pere d'en Blanc; per ponent amb Son Pere d'en Búger; per tramuntana amb Son Pere de Can Xenxis i per llevant amb el camí des Puig de Son Pere i la timba del pinar de Son Pere.

37. Son Pere d'en Blanc

[Pol. 1, par. 96. - 725 m². - 0,072 ha]

Peça de mig quartó de terra de conró, reforestada espontàniament d'ullastres. Confronta per migjorn amb Son Pere d'en Barona; per ponent amb Son Pere d'en Búger; per tramuntana amb Son Pere de na Margalida Sabatera i per llevant amb el camí des Puig de Son Pere i la timba del pinar de Son Pere.

38. Son Pere d'en Barona

[Pol. 1, par. 93. - 1.867 m². - 0,18 ha]

Peça d'un quartó gran de terra de conró, amb ametllers i figueres. Confronta per migjorn amb Son Pere de n'Ignasi i Son Pere d'en Búger; per ponent amb Son Pere d'en Búger; per tramuntana amb Son Pere d'en Blanc i per llevant amb el camí des Puig de Son Pere i la timba del pinar de Son Pere.

39. Son Pere de l'Amo en Toni de Son Vent

Es Puig de l'Amo en Toni de Son Vent

[Pol. 1, par. 95. - 1.565 m². - 0,15 ha]

Pinar d'una quartó d'extensió que confronta, per migjorn, amb Son Pere de Can Moll; per ponent amb Son Pere d'en Blanc i Son Pere de na Margalida Sabatera; per tramuntana amb Son Pere de Cas Cristo i per llevant amb Son Joan Arnau.

40. Son Pere de Can Moll

Es Puig de Can Moll

[Pol. 1, par. 94. - 1.553 m². - 0,15 ha]

Pinar d'un quartó petit, amb casa construïda per Bàrbara Ribas Maiol *Riga*, cap a la dècada del 1970 amb diversos aiguavessos, piscina i altres dependències. En aquesta parcel·la acaba la perllongació del camí de Son Pere. Confronta per migjorn amb Son Pere de n'Ignasi; per ponent amb Son Pere d'en Barona; per tramuntana amb Son Pere de l'Amo en Toni de Son Vent i per llevant amb Son Joan Arnau.

41. Son Pere de n'Ignasi

[Pol. 1, par. 90. - 1.884 m². - 0,18 ha]

Pinar d'un quartó gran amb una timba natural a la part de ponent i una marjada de conró. Confronta per migjorn i ponent amb Son Pere d'en Búger; per tramuntana amb Son Pere de Can Moll i amb Son Pere d'en Barona; per llevant amb Son Joan Arnau. Actualment és del mateix propietari que la parcel·la anterior.

42. Son Pere d'en Búger

[Pol. 1, par. 203. - 5.444 m². - 0,54 ha]

[Pol. 1, par. 98. - 1.319 m². - 0,13 ha]

[Pol. 1, par. 99. - 1.671 m². - 0,16 ha]

Peça de terra de conró amb pinar i caseta d'aproximadament cinc quarterades petites. El pinar, situat a la part de llevant, ran de la possessió de Son Joan Arnau, dona continuïtat al pinar de Son Pere. La caseta antiga d'un aiguavés, amb cisterna a la façana, té una ala de nova construcció que conforma una L. Així mateix, hi ha un forn de pa antic de construcció exempta. Dins el sementer, a ponent, hi ha un pou de greixina amb un caquier. Com a l'anterior parcel·la, entre el pinar i el conró, hi ha una timba natural que salva el desnivell. Confronta, per migjorn, amb el camí de Can Panxó i Son Pere d'en Panxó; per ponent, amb el camí de Can Panxó; per tramuntana, amb Son Pere de n'Ignasi, amb Son Pere d'en Barona, amb Son Pere de Can Xenxis i Son Pere d'en Sòller; per llevant, amb Son Joan Arnau.

43. Son Pere d'en Panxó

[Pol. 1, par. 89. - 2.398 m². - 0,23 ha]

[Pol. 1, par. 88. - 4.619 m². - 0,46 ha]

[Pol. 1, par. 87. - 3.009 m². - 0,30 ha]

[Pol. 1, par. 91. - 2.191 m². - 0,21 ha]

Les diverses peces de terra que conformen aquesta propietat sumen aproximadament set quartons. És la darrera parcel·la del pinar que comença dins Son Pere. Confronta per migjorn amb Son Món d'en Poleo, Son Pere de na Paula Companya, es Puig d'en Mengual, es Puig d'en Nofre Senyora, es Puig de na Paula Companya i es Puig d'en Joan Fred; per ponent amb es Puig d'en Mateu Bernadí; per tramuntana amb Son Pere d'en Búger, el camí de Can Panxó i Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet; per llevant amb Son Joan Arnau. Aquesta propietat també té accés des del camí de Baix de sa Riba a través d'un camí de tres peus que transcorre entre Baix de sa Riba de n'Antònia de Son Brondo i Baix de sa Riba d'en Pep de Llorac i d'en Toni de sa Riba; el camí continua entre es Puig d'en Joan Fred i es Puig d'en Mateu Bernadí.

44. Son Pere de na Paula Companya[Pol. 1, par. 86. - 3.516 m². - 0,35 ha]

Peça de terra de mitja quarterada de conró amb ametllers i figueres. Confronta per migjorn amb Can Camasso; per ponent, amb es Puig d'en Mengual; per tramuntana, amb Son Pere d'en Panxó i per llevant amb Son Món d'en Poleo. Actualment propietat del hereus d'Antoni Jaume *Panxó des Cós*. Aquesta parcel·la també té accés des del camí des Puig a través d'un camí de tres peus que passa per la vorera de ponent de Can Camasso d'en Sòller.

45. Can Camasso[Pol. 1, par. 81. - 4.043 m². - 0,40 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament mitja quarterada gran, amb una tenassa i caseta a la part de ponent. Té accés pel camí des Puig. Confronta, per migjorn, amb Son Món d'en Poleo; per ponent, amb es Puig d'en Mengual; per tramuntana, amb Son Pere de na Paula Companya i, per llevant, amb Son Món d'en Poleo. Per la part de ponent té un camí de tres peus que mena a Son Pere de na Paula Companya.

46. Son Món de Can Poleo[Pol. 1, par. 80. - 10.361 m². - 1,03 ha]

Peça de terra de conró en forma de L, amb arbres, distribuïda amb un parell de tanques, tanasses i una caseta de dos aiguavessos amb una cisterna amb capella davant la caseta. Té accés pel camí des Puig. Confronta per migjorn amb sa Coma d'en Nofre Senyora i amb es Puig d'en Reus; per llevant amb es Puig de Can Llabrés, Can Camasso i Son Pere de na Paula Companya; per tramuntana amb Son Pere d'en Panxó i per llevant amb Son Joan Arnau.

47. Es Puig d'en Joan Llabrés[Pol. 1, par. 28. - 18.538 m². - 1,8 ha]

Peça de terra de conró de deu quartons i mig aproximadament, amb algunes tanques, pinar, pou d'aigua de sondeig, casa nova i piscina. Coincideix amb la part més elevada de l'accident geogràfic, *es Puig*, del qual pren nom. Confronta per migjorn amb es Puig d'en Reus i Can Burot; per ponent i tramuntana amb el camí des Puig i, per llevant, amb Son Món de Can Poleo.

48. Es Puig d'en Mengual[Pol. 1, par. 82. - 1.982 m². - 0,19 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó gran amb casa i arbres. Confronta per migjorn amb el camí des Puig; per ponent amb es Puig d'en Nofre Senyora; per tramuntana amb Son Pere d'en Panxó i per llevant amb Son Pere de na Paula Companya i Can Camasso.

49. Es Puig d'en Nofre Senyora[Pol. 1, par. 83. - 2.073 m². - 0,20 ha]

Peça de conró d'un quartó gran. El terreny té un desnivell pronunciat cobert de vegetació. Confronta per migjorn amb el camí des Puig; per ponent amb es Puig de na Paula Companya; per tramuntana amb Son Pere d'en Panxó i per llevant amb es Puig d'en Mengual.

50. Es Puig de na Paula Companya

[Pol. 1, par. 84. - 2.424 m². - 0,24 ha]

Parcel·la de conró de mitja quarterada petita. El terreny té un desnivell pronunciat cobert de vegetació. Confronta per migjorn amb el camí des Puig; per ponent amb es Puig d'en Joan Fred; per tramuntana amb Son Pere d'en Panxó i per llevant amb es Puig d'en Nofre Senyora.

51. Es Puig d'en Joan Fred

[Pol. 1, par. 85. - 6.064 m². - 0,60 ha]

Peça de terra de conró de tres quartons i mig petits, amb casa a l'extrem de migjorn, arbres i marjades. Confronta per migjorn amb el camí des Puig; per ponent amb Baix de sa Riba de Can Llabrés i Baix de sa Riba de n'Antònia de Son Brondo; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba, es Puig d'en Mateu Bernadí i amb Son Pere d'en Panxó i per llevant amb es Puig de na Paula Companya.

52. Es Puig d'en Mateu Bernadí

[Pol. 1, par. 92. - 1.764 m². - 0,17 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó, amb una caseta i arbres. Confronta per migjorn amb un camí de tres peus; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet i per llevant amb Son Pere d'en Panxó. El camí de tres peus de la part de migjorn comença al camí de Baix de sa Riba i per dins Baix de sa Riba de n'Antònia Fustera i Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba, condueix fins a Son Pere d'en Panxó. Aquesta parcel·la té igualment accés, a més del camí de tres peus esmentat, a través d'un camí de carro procedent del camí de Can Panxó.

53. Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba

[Pol. 1, par. 25. - 3.569 m². - 0,35 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada, amb una caseta a l'extrem sud-oest de la parcel·la. Confronta per migjorn amb un camí de tres peus; per ponent amb Baix de sa Riba d'en Joan Blanc i Baix de sa Riba d'en Pep de Llorac; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet i per llevant amb es Puig d'en Mateu Bernadí. Com en el cas de la parcel·la anterior, el camí de tres peus va des del camí de Baix de sa Riba fins a Son Pere d'en Panxó.

54. Baix de sa Riba d'en Pep de Llorac

[Pol. 1, par. 24. - 4.098 m². - 0,40 ha]

Peça de terra de conró de dos quartons i mig petits. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de n'Antònia de Son Brondo; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Joan Blanc i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba.

55. Baix de sa Riba d'en Joan Blanc

[Pol. 1, par. 23. - 3.301 m². - 0,33 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada petita. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Pep de Llorac; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet i per llevant amb Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba.

56. Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet

[Pol. 1, par. 22. - 3.000 m². - 0,30 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada petita. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Joan Blanc, Baix de sa Riba d'en Toni de sa Riba, es Puig d'en Mateu Bernadí i Son Pere d'en Panxó; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb sa Sínia de na Companya i per llevant amb el camí de Can Panxó.

57. Sa Sínia de na Paula Companya

[Pol. 1, par. 21. - 7.497 m². - 0,74 ha]

Peça de terra de conró d'una quarterada gran, amb un pou ran del camí de Baix de sa Riba i un amarador de taulons (utilitzat pel fuster Toni *Company* fins a mitjan segle XX). Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Xesc Traquet; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Joan Camps i Baix de sa Riba de Ca n'Arrom i per llevant amb el camí de Can Panxó.

58. Baix de sa Riba d'en Joan Camps

[Pol. 1, par. 18. - 801 m². - 0,08 ha]

[Pol. 1, par. 19. - 922 m². - 0,09 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament un quartó amb un pou de greixina. Confronta per migjorn amb sa Sini de na Paula Companya; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Xuto, Baix de sa Riba de n'Ullet i Baix de sa Riba de na Blanca i per llevant amb Baix de sa Riba de Ca n'Arrom.

59. Baix de sa Riba d'en Pep Palau

[Pol. 1, par. 8. - 3.449 m². - 0,34 ha]

Peça de terra de conró d'aproximadament mitja quarterada. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Toni Recolat; per ponent amb el casc urbà; per tramuntana amb el camí des Puig de Son Pere i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

60. Baix de sa Riba d'en Toni Recolat

[Pol. 1, par. 7. - 7.428 m². - 0,74 ha]

Peça de terra de conró d'una quarterada gran, amb una tira de figueres i noguers ran del camí de Baix de sa Riba i una marjada a la part de ponent. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Tomeu Gelabert; per ponent amb el casc urbà; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Pep Palau i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

61. Baix de sa Riba d'en Tomeu Gelabert

[Pol. 1, par. 6. - 7.773 m². - 0,77 ha]

Peça de terra de conró d'uns quatre quartons i mig grans, a tocar del desnivell que acaba formant la timba de sa Riba. Hi ha una marjada i una caseta a la part de ponent. Havia estat propietat de l'amo Antoni Camps Ribas *de sa Bastida*. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Pellusco; per ponent amb el casc urbà; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Toni Recolat i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

62. Baix de sa Riba d'en Pellusco

[Pol. 1, par. 5. - 1.903 m². 0,19 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó gran, amb un pou ran del camí de Baix de sa Riba. Els darrers anys ha patit els efectes de la reurbanització i ha estat tancada amb una paret de marès. Actualment és propietat de na Maria Jesús Maimó *Blanca*. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de na Bel Traqueta; per ponent amb el casc urbà; per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Tomeu Gelabert i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

63. Baix de sa Riba de na Bel Traqueta

[Pol. 1, par. 4. - 2.822 m². - 0,28 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó i mig gran. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Capulla (anteriorment de Can Llabrés); per ponent amb el casc urbà (el centre Parroquial); per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Pellusco i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

64. Baix de sa Riba d'en Joan Llabrés

[Pol. 1, par. 3. - 1.728 m². - 0,17 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó. Actualment és propietat d'en Toni Vanrell *Capulla*. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba d'en Ramon de sa Riba; per ponent amb el casc urbà (el centre Parroquial i sa Riba); per tramuntana amb Baix de sa Riba de na Bel Traqueta i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

65. Baix de sa Riba de n'Antònia de Son Brondo

[Pol. 1, par. 26. - 6.999 m². - 0,69 ha]

Peça de terra de conró d'una quarterada petita. Havia estat propietat d'en Rafel Amenual *des Camion*. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de Can Llabrés; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb un camí de tres peus que condueix a Son Pere d'en Panxó i per llevant amb es Puig d'en Joan Fred.

66. Baix de sa Riba d'en Ramon de sa Riba

[Pol. 1, par. 201. - 2.218 m². - 0,22 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó i mig petit. Confronta per migjorn amb Baix de sa Riba de na Boivassa (actualment de propietat municipal); per ponent amb el casc urbà (sa Riba); per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Joan Llabrés i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

67. Baix de sa Riba d'en Joan Llabrés[Pol. 1, par. 27. - 20.290 m². - 2,02 ha]

Peça de terra de conró de tres quarterades petites, amb casa de dos aiguavessos, estables i corrals, una era, una sínia, un safareig, un molinet de vent i algunes marjades. Confronta per migjorn amb Can Torret; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb Baix de sa Riba de n'Antònia de Son Brondo i per llevant amb es camí des Puig i es Puig d'en Joan Fred.

68. Baix de sa Riba de na Boivassa[Pol. 1, par. 2. - 5.880 m². - 0,58 ha]

Peça de terra de conró de tres quartons petits amb una caseta a l'extrem sud-est de la parcel·la i un pou. Actualment és de propietat municipal. Confronta per migjorn amb es Tarongers i s'Escola; per ponent amb el casc urbà (sa Riba i es Convent); per tramuntana amb Baix de sa Riba d'en Ramon de sa Riba i per llevant amb el camí de Baix de sa Riba.

69. Sa cova des Tarongers

[Pol. 1, par. 1]

Cova artificial, amb coberta de volta de canó, situada abaix l'explanada de la cisterna del convent al cantó sud-oest del recinte dels Tarongers. Probablement es tracta d'una construcció lligada al sistema de captació d'aigua i de regadiu de l'hort del convent. Probablement es tracta d'una construcció del segle XVII.

70. Es Tarongers[Pol. 1, par. 1. 5.980 m². 0,59 ha]

L'espai públic anomenat es Tarongers ocupa una part de l'espai de l'antic hort del convent que tenia una quarterada d'extensió. Començà a ser d'ús públic a principis de la dècada de 1990 i està sembrat de tarongers que ocupen les distintes marjades i donen nom a l'indret. Hi ha constància que després de la desamortització del convent fou propietat de la família *Fiol de Paixarí* fins a finals del segle XX. L'antiga propietària, Antònia Alzina, successora dels *Fiol de Paixarí*, cedia la propietat d'aquests terrenys al Bisbat de Mallorca el 12 de març de 1992; seguidament, l'11 de desembre del mateix any el Bisbat els cedia temporalment a l'Ajuntament, que posteriorment els adquiria en propietat. A l'extrem de llevant, ran del camí de Baix de sa Riba, es construí l'escola pública.

71. S'Escola[Pol. 1, urbà. 1.767 m²]

Aquest topònim designa l'edifici i els terrenys del col·legi públic de Llorito, situat a l'extrem de llevant de l'antic hort del convent, ran del camí de Baix de sa Riba. Pren el nom d'Antònia Alzina, hereva de la família *Fiol de Paixarí*, que el 3 d'agost de 1979 féu donació dels terrenys per a la construcció de l'escola, inaugurada el 1982.

72. Can Torret

[Pol. 1, par. 29. - 3.942 m². - 0,39 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada gran, amb casa de dos aiguavessos i dependències annexes a l'extrem de llevant, arbres fruiters i un parell de tires de vinya. Confronta per migjorn amb Can Serena d'en Senyora; per ponent amb el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb Baix de sa Riba de Can Llabrés i per llevant amb el camí des Puig.

73. Can Serena d'en Senyora

[Pol. 1, par. 30. - 3.798 m². - 0,37 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada gran, amb casa de dos aiguavessos i dependències annexes a l'extrem de ponent de la parcel·la, ran de la carretera de Llorito a Sineu. Té arbres fruiters, hort i jardí. Confronta per migjorn amb Can Serena d'en Calussa (actualment Can Miquel Coll Real *Lleter*); per ponent amb la carretera de Llorito a Sineu (Ma 3130) i el camí de Baix de sa Riba; per tramuntana amb Can Torret i per llevant amb el camí des Puig.

74. Can Serena d'en Calussa

[Pol. 1, par. 31. - 2.009 m². - 0,20 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó gran, amb un conjunt de dues cases i dependències annexes (porxos) i piscina que ocupen la meitat de ponent de la parcel·la. La casa té la façana a la carretera de Llorito a Sineu. Té arbres fruiters i hort. Confronta per migjorn amb l'esmentada carretera (Ma 3130), Can Gorrea i Can Negret; per ponent i tramuntana amb Can Serena d'en Senyora i per llevant amb el camí des Puig.

75. Can Gorrea

[Pol. 1, par. 32. - 1.729 m². - 0,17 ha]

Peça de terra de conró, amb una casa de dos aiguavessos ran de la carretera de Llorito a Sineu. Confronta per migjorn amb la carretera (Ma 3130) i Can Negret, per ponent i tramuntana amb Can Serena d'en Calussa i per llevant amb Can Negret i el camí des Puig. Segons la referència cadastral, Can Gorrea i Can Negret ocupen la mateixa parcel·la.

76. Can Negret

[Pol. 1, par. 32. - 400 m². - 0,040 ha]

Casa de dos aiguavessos i porxo ran de la carretera de Llorito a Sineu. Confronta per migjorn amb la carretera (Ma 3130); per ponent i tramuntana amb Can Gorrea i per llevant amb el camí des Puig. Com ja hem dit, al cadastre, Can Negret i Can Gorrea ocupen la mateixa parcel·la.

77. Es camí des Puig

Es camí des Putxet

Camí que parteix de la carretera Algaida – Sineu (Ma 3130), entre Can Negret i Can Boivàs, passa per Can Burot, Can Torret, Can Llabrés i puja fins a les cases des Putxet i Son Món. Pren el nom de l'accident topogràfic des Puig (186,7 m) (RAMIS, 2004:299).

78. Can Miquel Boivàs**Can Peón**[Pol. 1, par. 33. - 1.820 m². - 0,18 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó gran, amb arbres fruiters i casa de dos aiguavessos amb façana i jardí ran de la carretera de Llorito a Sineu. Confronta per migjorn amb la carretera Algaida – Sineu (Ma 3130); per ponent amb el camí des Puig; per tramuntana amb Can Burot i per llevant amb Can Deret.

79. Can Burot[Pol. 1, par. 36. - 10.688 m². - 1,06 ha]

Peça de terra d'aproximadament una quarterada i mitja, amb casa de dos aiguavessos i dependències annexes, era i mitja dotzena de marjades. Aquesta partida de terra té com a particularitat el fet que abasta una trinxa a la part de migjorn des Puig i una altra trinxa, connectada amb l'anterior, al vessant nord-est del mateix turó. Té l'accés a la casa des del camí des Puig, tot i que a la part nord de la parcel·la també té accés pel camí de sa Coma. Confronta per migjorn amb Can Peón; per ponent amb el camí des Puig i es Puig de Can Llabrés; per tramuntana amb es Puig d'en Reus; i per llevant amb Can Deret, es Puig de Can Putxet, Palaci d'en Torret i Palaci d'en Rigo.

80. Can Deret[Pol. 1, par. 35. - 4.498 m². - 0,44 ha]

Peça de terra de conró de dos quartons i mig, amb dues cases (una antiga i una altra de construcció dels anys 1970). La parcel·la és propietat d'Antoni Jordà Ferrer *Filau* i, des de temps del seu pare, la casa vella ha estat usada com a magatzem i obrador de la pirotècnia Jordà, per la qual cosa, a la part nord de la parcel·la hi ha uns polvorins. Confronta per migjorn amb la carretera Algaida – Sineu (Ma 3130); per ponent amb Can Peón i Can Burot; per tramuntana amb es Puig de Can Putxet i per llevant amb sa Punta d'en Panxó.

81. Sa Punta d'en Panxó[Pol. 1, par. 34. - 671 m². - 0,067 ha][Pol. 1, par. 38. - 1.248 m². - 0,12 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó gran, amb una casa de dos aiguavessos, totalment reformada i ampliada durant la dècada de 1990. Té una era situada darrera la casa. La parcel·la és propietat d'Antoni Bauçà Ramis *Capellet*. Confronta per migjorn amb la carretera Algaida – Sineu (Ma 3130); per ponent amb Can Deret; per tramuntana amb es Puig de Can Putxet i per llevant amb sa Punta d'en Tolocuando.

82. Sa Punta d'en Tolocuando[Pol. 1, par. 39. - 1.131 m². - 0,11 ha]

Peça de terra d'un quartó molt petit. A l'actualitat està gairebé tot ocupat per construccions de diverses èpoques i tipologies. Confronta per migjorn amb la carretera Algaida – Sineu (Ma 3130); per ponent i tramuntana amb sa Punta d'en Panxó i per llevant amb Can Deret de Can Borràs.

83. Es camí des Colomer

Es camí de sa Coma des Colomer

Camí de carro que va des de la carretera Algaida - Sineu (Ma 3130) fins a sa Coma d'en Nofre Senyora. Des d'aquest punt té continuïtat com a camí de tres peus, entre sa Coma d'en Nofre Senyora i es Colomer de na Joana de Son Brondo, fins al sementer des Garrovers o sa Roteta des Colomer (a la possessió des Colomer) (RAMIS, 2004:298 i BIBILONI i RAMIS, 2005:253).

84. Can Deret de Can Borràs

[Pol. 1, par. 40. - 2.126 m². - 0,21 ha]

Peça de terra d'un quartó i mig petit, amb una caseta esbucada i una cisterna. Confronta per migjorn amb la carretera Algaida - Sineu (Ma 3130); per ponent amb sa Punta d'en Tolocuando i sa Punta d'en Panxó; per tramuntana amb es Puig d'en Putxet i per llevant amb el camí de sa Coma des Colomer, des del qual s'hi pot accedir mitjançant un pujador de pedra.

85. Es Puig de Can Putxet

[Pol. 1, par. 37. - 5.807 m². - 0,58 ha]

Peça de terra de tres quartons grans, amb quatre marjades i una caseta a la part alta de la finca, que té una paret natural aprofitant una balma. Confronta per migjorn amb Can Deret, sa Punta d'en Panxó i Can Deret d'en Borràs; per ponent i tramuntana amb Can Burot i per llevant amb Palaci d'en Torret, Palaci d'en Miquel Nina i Palaci de na Boivassa.

86. Es Puig de Can Reus

[Pol. 1, par. 49. - 3.299 m². - 0,32 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada petita amb tres marjades amb arbres. Actualment és propietat d'Onofre Amengual *Senyora*. Confronta per migjorn amb Can Burot; per ponent amb es Puig de Can Llabrés i Son Món d'en Poleo; per tramuntana amb sa Coma d'en Nofre Senyora i per llevant amb Palaci d'en Rafel Rigo.

87. Palaci d'en Rafel Rigo

[Pol. 1, par. 50. - 994 m². - 0,099 ha]

[Pol. 1, par. 48. - 1.934 m². - 0,19 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó més dues marjades a la part de damunt del camí de sa Coma des Colomer. Aquesta peça de terra confronta per migjorn amb Palaci de Ca ses Ferres, Palaci de n'Estela i Palaci d'en Torret; per ponent amb Can Burot; per tramuntana amb es Puig de Can Reus i sa Coma d'en Nofre Senyora i per llevant amb el camí de Palaci.

88. Palaci de na Pomera

Palaci de Ca ses Ferreres

[Pol. 1, par. 51. – 3.047 m². – 0,30 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada petita, amb una casa construïda els anys 1960, amb dues marjades i arbres fruiters. Confronta per migjorn amb la carretera d'Algaida a Sineu (Ma 3130); per ponent amb Palaci d'en Daviu, Palaci d'en Borràs i Palaci de n'Estela; per tramuntana amb Palaci d'en Rafel Rigo; per llevant amb el camí de Palaci.

89. Es camí de Palaci

Camí de veïns que uneix la carretera d'Algaida a Sineu (Ma 3130) amb el camí de sa Coma des Colomer. (RAMIS, 2004:298 i BIBILONI, RAMIS 2005: 255).

90. Palaci d'en Daviu

[Pol. 1, par. 53. – 1.892 m². – 0,18 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó gran, amb dues tenasses i una marjada. Confronta per migjorn amb la carretera d'Algaida a Sineu (Ma 3130); per ponent amb Palaci de Can Borràs; per tramuntana amb Palaci de n'Estela i Palaci de Ca ses Ferreres; per llevant amb Palaci de Ca ses Ferreres.

91. Palaci de n'Estela

[Pol. 1, par. 52. – 2.367 m². – 0,23 ha]

Peça de terra de conró amb pinar d'un quartó i mig. Confronta per migjorn amb Palaci de Ca ses Ferreres i Palaci d'en Daviu; per ponent amb Palaci d'en Borràs; per tramuntana amb Palaci d'en Torret i per llevant amb Palaci de Ca ses Ferreres.

92. Palaci d'en Torret

[Pol. 1, par. 46. – 2.620 m². – 0,26 ha]

[Pol. 1, par. 47. – 1.103 m². – 0,11 ha]

Peça de terra de conró de mitja quarterada gran, amb una marjada a la part de damunt del camí de sa Coma des Colomer. Confronta, per migjorn, amb Palaci de n'Estela, Palaci d'en Borràs i Palaci d'en Miquel Nina; per ponent amb es Puig de Can Putxet i Can Burot; per tramuntana amb Palaci d'en Rafel Rigo i per llevant amb Palaci de ca ses Ferreres.

93. Palaci d'en Miquel Nina

[Pol. 1, par. 45. – 605 m². – 0,060 ha]

[Pol. 1, par. 43. – 2.320 m². – 0,23 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó i mig gran, amb un pou i una marjada a la part de damunt del camí de sa Coma des Colomer. Confronta per migjorn amb Palaci de na Boivas-sa; per ponent amb es Puig d'en Putxet; per tramuntana amb Palaci d'en Torret i per llevant amb Palaci de n'Estela i Palaci d'en Borràs.

94. Palaci de na Boivassa

[Pol. 1, par. 44. - 376 m². - 0,037 ha]

[Pol. 1, par. 42. - 1.105 m². - 0,11 ha]

Peça de terra de conró d'un quartó petit, amb una marjada part damunt es camí de sa Coma des Colomer. Confronta per migjorn amb Palaci d'en Borràs; per ponent amb es Puig d'en Putxet; per tramuntana amb Palaci d'en Miquel Nina i per llevant amb Palaci d'en Borràs.

95. Palaci d'en Borràs

[Pol. 1, par. 41. - 12.778 m². - 1,2 ha]

Peça de terra de conró amb pinar de set quartons i mig aproximadament, amb una casa (reformada a finals del segle XX) i piscina. Té dues marjades i una era. Té accés des del camí de sa Coma des Colomer i, a través d'un pujador, des de la carretera d'Algaida a Sineu. Confronta per migjorn amb la carretera Algaida-Sineu (Ma 3130); per ponent amb el camí de sa Coma des Colomer, Palaci de na Boivassa i Palaci d'en Nina; per tramuntana amb Palaci d'en Nina i Palaci de n'Estela i per llevant amb Palaci d'en Daviu.

Mapa de situació de Baix de sa Riba i es Puig

Terme Municipal de Lloret de Vistalegre

Mapa Toponímic de Baix de sa Riba i es Puig (Llorito)

BIBLIOGRAFIA

- ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. (1975) *Diccionari Català-Valencià-Balear*. Palma: Editorial Moll.
- BARCELÓ CRESPI, Maria (1999): «Alguns aspectes de la vida quotidiana a Manresa». *III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre*, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició. Pàg. 85-95.
- BIBILONI JAUME, Pau i RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2005): «Es Colomer i Son Estela (Llorito). Notes d'història i microtoponímia». *Jornades d'antroponímia i toponímia (2003-2004)*. Palma: Universitat de les Illes Balears. Pàg. 245-262.
- BIBILONI JAUME, Pau i RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2006): «Es Colomer i Son Estela (Llorito). Notes d'història i microtoponímia» a BASSA i MARTÍN, Ramon i PLANISI GILI, Hermínia (coord.) *XVIII Jornada d'antroponímia i toponímia (Selva, 2005)*. Palma: Universitat de les Illes Balears. Pàg. 172-177.

- CANUTO BAUÇÀ, Francesc i altres (1996): *Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX*. Mallorca: Col·lectiu Teranyines. (Monografies Santjoaneres; 5).
- GINARD BUJOSA, Antoni i RAMIS PUIG-GROS, Andreu [Ed.] (2004): *El patrimoni de l'església i el convent de Llorito*. Mallorca: El Gall Ed.
- GINARD BUJOSA, Antoni i RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2004): «El convent de Nostra Senyora de Loreto. Evolució i transformació» a *El patrimoni de l'església i el convent de Llorito*. Mallorca: El Gall Ed. Pàg. 49-169.
- Gran Enciclopèdia de Mallorca* (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Editorial.
- MASCARÓ PASARIUS, J. (1987): *Mapa General de Mallorca. Croquis topogràfic a escala aprox. 1:31.250*. Palma: V. Colom R. Ed. [1ª edició de 1958].
- MASCARÓ PASARIUS, J. (1962-1967): *Corpus de Toponímia de Mallorca*. Palma: Gràfiques Miramar. 6 vol.
- MATEU CLADERA, Joan; RIUTORT MESTRE, Maria Victòria (1998): *Els malnoms de Sineu. Segles XVI-XX*.
- MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHÓ, Josep M. (1996): *Sineu aixeca una nova església. Segle XVI*. Sineu: Ajuntament de Sineu.
- MUNAR OLIVER, Gaspar (1975): *Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent*. Palma: Moll.
- RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1997): *Malnoms a Llorito. Segles XIV-XX. Àlies. Estratègies de nominació comunitària*. Palma: Di7 Edició.
- RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999): «Toponímia lloretana del segle XVII» a *III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març de 1998*. Mancomunitat Pla de Mallorca; Di7 Edició. Pàg. 97-108.
- ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002): *Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX*. Mallorca: Ajuntament de Lloret de Vistalegre.
- ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2006): *Noticiari de Búger*. Mallorca: Ajuntament de Búger.
- SASTRE i BARCELÓ, Joan Carles (1993): *Santa Clara de Palma. Vida quotidiana en un monestir medieval*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics.